

นิพนธ์ต้นฉบับ

เจิม จิตต์ปราณีต
อดีตพิศดักกันทสภานตะรุเตา

ครั้งหนึ่งในชีวิตราชการที่เกาะตะรุเตา ประวัติความเป็นมาของนิคมฝึกอาชีพตะรุเตา (2) : สภาพความเป็นอยู่และชีวิตของนักโทษกักกัน

1. ความเป็นอยู่และชีวิตของนักโทษกักกัน ก่อนสงครามเอเชียบูรพา

1.1 สภาพความเป็นอยู่และชีวิตของนักโทษกักกัน สมัยนายทองไท (กิมถ่อง) ทวีกาญจน์ เป็นผู้อำนวยการ

หลังจากที่หลวงพิธานทัณฑทัย ได้ก่อสร้างอาคารสถานที่และองค์ประกอบพื้นฐานตามแบบนิคมฝึกอาชีพเสรีจสันเรียบร้อยแล้ว รัฐบาลก็ได้ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดให้เกาะตะรุเตา และหมู่เกาะใกล้เคียงเป็นเขตหวงห้ามของกรมราชทัณฑ์ เพื่อใช้กักกันนักโทษ พุทธศักราช 2482 ห้ามมิให้ราษฎรเข้าไปอยู่อาศัย และที่อยู่อาศัยมาก่อนหลายครอบครัวนั้นก็ให้อพยพโยกย้ายออกไป ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลก็ได้ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2482 จัดตั้ง “นิคมฝึกอาชีพ” ขึ้นที่เกาะตะรุเตา จังหวัดสตูล โดยให้ “นิคมฝึกอาชีพ” มีฐานะเป็นกองขึ้นกับกรมราชทัณฑ์ และกำหนดให้ “นิคมฝึกอาชีพตะรุเตา” แบ่งส่วนราชการเป็นแผนกต่างๆ 3 แผนก ดังนี้

1. แผนกอำนวยการ แบ่งเป็น 3 หมวด

ก. หมวดสารบรรณ เก็บรักษาและได้ตอบหนังสือราชการ

ข. หมวดทะเบียน จัดทำบัญชีรายชื่อหลักฐานนักโทษ

ค. หมวดคลัง ทำหน้าที่รับจ่ายเงินเดือน

2. แผนกผลประโยชน์ แบ่งเป็น 3 หมวด

ก. หมวดบัญชีผลประโยชน์ ทำหน้าที่เก็บรักษาบัญชี หลักฐานเกี่ยวกับผลประโยชน์ รายได้ของนิคมฯ

ข. หมวดหาผลประโยชน์ จัดหารายได้การจำหน่ายผลผลิตต่างๆ

ค. หมวดจัดซื้อ จัดซื้ออุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้และอาหารเลี้ยงนักโทษ

3. แผนกควบคุม แบ่งเป็น 3 หมวด

ก. หมวดควบคุม ดูแลความสงบเรียบร้อย

ข. หมวดแรงงาน จัดสรร และแบ่งงานให้นักโทษ

ค. หมวดเลี้ยง รับผิดชอบการเลี้ยงอาหารนักโทษ

นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการแต่งตั้งเป็น “ผู้ช่วยเจ้าพนักงาน” จะมีสิทธิพิเศษหลายอย่าง คือได้รับสิทธิให้ปลูกกระท่อมอยู่ได้โดยลำพัง ได้รับประทานอาหารปรุงพิเศษของโรงครัวหรือมีสิทธิเบิกอาหารดิบไปปรุงเองได้ เครื่องนุ่งห่มก็ได้รับเป็นพิเศษต่างจากพวกนักโทษกักกัน การที่นักโทษเด็ดขาดที่เป็น “ผู้ช่วยเจ้าพนักงาน” ได้รับสิทธิพิเศษได้รับความยำเกรงจากนักโทษกักกันอย่างมาก ทำให้พวกนี้ทำตัวเป็นนักเลงผู้ยิ่งใหญ่ในนิคมฯ ไม่เกรงกลัวเจ้าพนักงานชั้นผู้น้อยและอาศัยตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์ใส่ตนจากพวกนักโทษกักกัน

ในส่วนที่เกี่ยวกับการปรับปรุงและวางแผน เพื่อเพิ่มผลผลิตสำหรับเลี้ยงนักโทษและหารายได้มาสู่นิคมา นายทองโท ทวีกาญจน์ ได้อนุญาตให้หลวงพิธาน ทัมททัยดำเนินการหลายโครงการ เช่น โครงการเปิดแหล่งสกีกรรม โครงการทำประมง เป็นต้น นำเสียดายหลังจากที่หลวงพิธาน ทัมททัยย้ายไปแล้ว โครงการเหล่านั้นไม่ได้รับการสานต่ออย่างดีเท่าที่ควร จากผู้อำนวยการนิคมฯ คนต่อมา ทำให้โครงการต้องล้มเหลวอย่างสิ้นเชิง

1.2 สภาพความเป็นอยู่ และชีวิตของนักโทษ

กักกัน สมัยขุนอภิวัฒน์สุรทัณฑ์ เป็นผู้อำนวยการ ขุนอภิวัฒน์สุรทัณฑ์ (เนื่อง มาศะวิสุทธิ์) ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการนิคมฝึกอาศิพตะรุเตาตั้งแต่ปลายปี พ.ศ.2482-2489 เป็นระยะเวลาจนถึง 7 ปี ในเวลาดังกล่าวนิคมฝึกอาศิพตะรุเตาได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งจำนวนนักโทษกักกัน เจ้าพนักงาน ตำรวจ ตลอดจนจนถึงการปรับปรุงการบริหารภายในนิคมฯ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำหรับจำนวนนักโทษกักกันนั้น ได้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จาก 1,000 คน ในพ.ศ.2481 เป็นประมาณ 3,000 คน ในพ.ศ.2484 ซึ่งถือเป็นช่วงที่มีนักโทษจำนวนมาก เพราะหลังจากนั้นจำนวนนักโทษกักกันจะลดลงเรื่อยๆ เนื่องจากล้มตายลงเป็นจำนวนมาก บางส่วนพันโทษกักกัน และเมื่อเกิดสงครามเอเชียบูรพาในปลายปี พ.ศ.2484 ทางราชการก็ไม่ส่งนักโทษเพิ่มเติมมาอีก ปรากฏว่า ในปี พ.ศ.2488 มีนักโทษอยู่ในนิคมฯ ประมาณ 1,200 คนเท่านั้น

นักโทษจำนวนมากมายเหล่านี้ได้สร้างปัญหาให้กับนิคมฯ เป็นอย่างมาก ทั้งด้านที่อยู่อาศัย อาหาร การรักษาพยาบาล และอื่นๆ ซึ่งจะกล่าวถึงให้เห็นอย่างชัดเจนดังนี้

1.2.1 ที่พักอาศัย

จำนวนนักโทษกักกันที่เพิ่มขึ้นอย่างมากมายประมาณ 3,000 คน ในพ.ศ.2484 ได้ทำให้เกิดปัญหาด้านที่พักอาศัยมากพอสมควร ทางนิคมฯ ได้แก้ปัญหาโดยการกระจายนักโทษไปอยู่ตามที่ต่างๆ หลายแห่ง แต่ไม่ห่างกันมากนัก หน่วยที่ใหญ่ที่สุด คือ หน่วยตะโละวาว ซึ่งเป็นที่ตั้งของกองอำนวยการ มีนักโทษอยู่มากที่สุด ประมาณ 2,000 คน หน่วยที่รองลงมา คือ หน่วยตะโละอูดัง ซึ่งเดิมเป็นหน่วยใหญ่และเป็นที่ตั้งของกองอำนวยการ แต่เนื่องจากสภาพพื้นที่ไม่กว้างขวางเพียงพอที่จะขยายงานออกไปได้ จึงต้องย้ายกองอำนวยการไปอยู่ที่อ่าวตะโละวาว ใน พ.ศ.2484 หน่วยนี้มีนักโทษกักกันอยู่ประมาณ 600 คน หน่วยที่ 3 คือ หน่วยคลองกระหมาดตั้งอยู่ที่อ่าวเล็กๆ แห่งหนึ่งอยู่ไปทางเหนืออ่าวตะโละวาวเล็กน้อย เป็นอ่าวที่มีลำธารสายใหญ่ไหลลงสู่ทะเล หน่วยนี้มีนักโทษกักกันประจำอยู่ประมาณ 200 คน หน่วยที่ 4 คือ หน่วย ก.ม.7 ตั้งอยู่ที่หลักกิโลเมตรที่ 7 มีนักโทษกักกันอยู่ประมาณ 100 คน นอกนั้นก็ยังมีหน่วยงานเล็กๆ ที่มีผู้คุมและนักโทษประจำอยู่ไม่เกิน 50 คน ได้แก่ หน่วยรักษาอ่าวพันเตชูรัต หน่วยรักษาอ่าวตะโละโตะโปะ๊ะ ซึ่งเดิมเป็นหน่วยทำนา แต่ทำไม่ได้ผลเท่าที่ควรจึงต้องยุบเลิกไป และหน่วยพันเตมะละกา

สำหรับที่พักอาศัยของนักโทษกักกันในแต่ละหน่วยนั้น ทางนิคมฯ จะเป็นผู้จัดสร้างให้ โดยใช้แรงงานนักโทษกักกันนั่นเอง หน่วยที่ค่อนข้างมีปัญหาในเรื่องที่พักอาศัย คือ หน่วยงานตะโละวาว และหน่วยงานตะโละอูดัง ซึ่งมีนักโทษกักกันจำนวนมาก ทั้งสองหน่วยนี้มีสิ่งก่อสร้างเพื่อใช้เป็นที่พักอาศัย และสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ที่จำเป็นเหมือนกัน เช่น เรือนพยาบาล เรือนพัสดุ เป็นต้น เพียงแต่สิ่งก่อสร้างของหน่วยตะโละวาว จะมีขนาดใหญ่และจำนวนมากกว่าเท่านั้น อย่างไรก็ตามหน่วยตะโละวาว จะมีปัญหาเรื่องที่พักอาศัยมากกว่าหน่วยตะโละอูดัง ดังนั้น จะกล่าวถึงเฉพาะหน่วยตะโละวาวเพียงแห่งเดียว ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจสภาพที่พักอาศัยของนักโทษกักกันได้พอสมควร สำหรับที่พักอาศัยของนักโทษกักกันที่

หน่วยตะโละวาวนั้น ทางนิคมฯ ได้ปลูกสร้างเรือนนอนขนาดใหญ่ 8 หลัง แต่ละหลังจุนักโทษได้ไม่น้อยกว่า 120 คน นักโทษกักกันที่นอนในเรือนนอนส่วนใหญ่ จะเป็นนักโทษชั้นเลว ชั้นกลาง หรือนักโทษที่มีความประพฤติไม่ดี ซึ่งทางนิคมฯ จะต้องควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด

ส่วนนักโทษชั้นดี ดีมาก หรือชั้นเยี่ยม ซึ่งส่วนใหญ่ทางนิคมฯ จะแต่งตั้งให้ทำงานในหน้าที่ต่างๆ เช่น ผู้ช่วยเจ้าพนักงาน จะได้รับสิทธิให้สร้างกระท่อมอยู่ได้ในบริเวณหน่วยตะโละวาว สำหรับนักโทษกักกันที่มีความประพฤติดี และทำหน้าที่รับใช้เจ้าพนักงานตามบ้านพักนั้น ส่วนใหญ่จะนอนที่บ้านพัก เจ้าพนักงาน หรือบางคนจะสร้างกระท่อมอยู่ใกล้ๆ บ้านพัก เจ้าพนักงานนั่นเอง ซึ่งนักโทษกลุ่มนี้มีไม่ต่ำกว่า 300 คน ส่วนนักโทษกักกันที่ทำงานตามสำนักงานต่างๆ ในนิคมฯ ก็จะนอนที่สำนักงานนั้นเช่นกัน

การที่ทางนิคมฯ ปล่อยให้ นักโทษกักกันชั้นดีหรือที่มีความประพฤติดีอยู่กระจัดกระจายตามที่ต่างๆ นั้น เพราะทางนิคมฯ ไม่มีกำแพงขังนักโทษเหมือนกับเรือนจำทั่วไป นิคมฝักอาชีวะตะรุเตาใช้ทะเลรอบเกาะเป็นกำแพงธรรมชาติ ซึ่งเจ้าพนักงานมีความมั่นใจว่า นักโทษกักกันจะหลบหนีไปได้ยากมาก

1.2.2 อาหาร

การที่นักโทษกักกันจำนวนมากมาอยู่ที่นิคมฝักอาชีวะตะรุเตา ได้สร้างปัญหาในเรื่องอาหาร และที่รับประทานอาหารมากพอสมควร ถึงแม้ว่าจะได้กระจายนักโทษไปอยู่ตามหน่วยงานต่างๆ แล้วยก็ตาม โดยเฉพาะหน่วยตะโละวาวซึ่งเป็นที่ตั้งกองอำนวยการมีนักโทษประมาณ 2,000 คน ในปีพ.ศ.2484 จนต้องหาทางแก้ปัญหในเรื่องอาหารและที่รับประทานอาหารของนักโทษให้ลุล่วงไปได้

สำหรับอาหารของนักโทษกักกันจะมีโรงครัวทำอาหารเลี้ยงนักโทษ ซึ่งมีเฉพาะหน่วยตะโละวาว และตะโละอูดังเท่านั้น การประกอบอาหารจะมีเจ้าหน้าที่ และนักโทษกักกันที่มีความประพฤติดีจำนวนหนึ่งเป็นผู้ช่วยเหลือในการปรุงอาหาร อาหารที่โรงครัวจัดให้รับประทาน

ประกอบด้วย ข้าวแดงเป็นหลัก ส่วนกับข้าวมีแกงยอด
มันเทศกับปลาเค็มฟูๆ นานๆ ครั้งจึงจะมีปลาสด จาก
หน่วยประมงคลองกระหมาด มักแกงกับหยวกกล้วย
ซึ่งถือว่าเป็นอาหารชั้นดีของนักโทษ แต่โดยทั่วไป
ไปแล้ว นักโทษกักกันจะได้รับประทานข้าวกับแกงเพียง
อย่างเดียว สำหรับของหวาน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็น
กล้วยบวชชี ข้าวเหนียวใส่น้ำตาล ถั่วเขียวต้ม ในระยะ
แรกได้รับประทานสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ต่อมาเหลือ
สัปดาห์ละ 1 ครั้ง และเหลือเดือนละ 1 ครั้ง จนในที่สุด
เมื่อสงครามเอเชียบูรพาจะไม่มีของหวานได้รับประทาน
ส่วนการรับประทานอาหารนั้น ทางนิคมฯ กำหนดให้
นักโทษรับประทานข้าววันละ 2 มื้อ คือ มื้อเช้าและ
มื้อเย็น สรุปได้ว่าอาหารของนักโทษกักกันอยู่ในสภาพ
ที่เลวมาก แต่นักโทษก็จำเป็นต้องรับประทานเพื่อให้
ชีวิตอยู่ได้ เพราะจำนวนนักโทษกักกันที่มีมากเกินไป
นั่นเอง

การที่สภาพอาหารของโรงครวมีคุณภาพเลว
เช่นนั้น ทำให้นักโทษกักกันบางคนดิ้นรนเพื่อหาอาหาร
ที่ดีกว่ารับประทาน นักโทษกักกันที่มีเงินก็ไปซื้อจากร้าน
ร้านสหกรณ์ บ้านเจ้าพนักงาน บางคนก็เข้าป่า ล่ากระเจง
และหมูป่า บางคนลงทะเล จับกุ้ง หอย ปู มาขายและ
รับประทานกัน

อาหารพิเศษที่นักโทษกักกันบางคนไปแสวงหา
มานี้ จะต้องแบ่งปันให้นักโทษกักกันที่มีตำแหน่งหน้าที่
เช่น “ผู้ช่วยเจ้าพนักงาน” ส่วนหนึ่งด้วย เพื่อแลกเปลี่ยน
กับการได้รับอนุญาตให้ออกไปล่าสัตว์ได้ ในบางครั้ง
นักโทษกักกันที่ตำแหน่งหน้าที่จะเป็นผู้ออกไปล่าสัตว์
จับสัตว์น้ำด้วยตนเอง ซึ่งสามารถล่าสัตว์หรือจับสัตว์น้ำ
ได้มากเพราะมีนักโทษกักกันที่คอยดูแลเป็นผู้ช่วยเหลือ
เมื่อได้อาหารมาแล้วจะต้องแบ่งส่วนหนึ่งให้เจ้าพนักงาน
ที่เป็นหัวหน้าของตนก่อน จึงจะนำไปรับประทานหรือ
ขายได้ ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของตนนั่นเอง มิฉะนั้น

อาจถูกปลดออกจากตำแหน่งได้

สิ่งที่ปัญหาค่อนข้างมากอีกประการหนึ่ง คือ
สถานที่รับประทานอาหารซึ่งไม่เพียงพอกับจำนวน
นักโทษ สำหรับหน่วยตะโละวาว และตะโละอุดัง จะมี
โรงเลี้ยงนักโทษซึ่งสร้างขึ้นใกล้ๆ กับโรงครัว โรงเลี้ยง
จะมีหลังเดียวเป็นโรงเรือนเปิดโล่งทางนิคมฯ ได้ทำโต๊ะ
พร้อมที่นั่งเป็นแถวยาว รวม 4 แถว ด้วยกัน นักโทษ
กักกันจะนั่งรับประทานอาหารได้แถวละไม่ต่ำกว่า
100 คน โดยนั่งหันหน้าเข้าหากัน เมื่อถึงเวลา
รับประทานอาหาร นักโทษกักกันจะเดินเข้าแถวจาก
เรือนนอน เข้ามานั่งรับประทานอาหารในโรงเลี้ยง
ได้ครั้งละไม่ต่ำกว่า 400 คน แต่ละแถวที่นั่งหันหน้าเข้าหา
กัน และมีนักโทษกักกันที่ทำงานในโรงครัวเป็นผู้เสิร์ฟ
อาหาร กำหนดให้นักโทษ 4 คน รับประทานอาหาร 1
ชุด ซึ่งประกอบด้วยข้าวสุก 1 จาน แกง 1 อย่าง กับ
ปลาเค็ม เมื่อนักโทษและอาหารพร้อมแล้ว เจ้าพนักงาน
จะเป่านกหวีดให้เข้าแถวออกไปจากโรงเลี้ยง เพื่อให้
นักโทษกักกันชุดอื่นเข้ามารับประทานอาหารต่อไป ที่โรงเลี้ยง
นั้น ส่วนใหญ่นักโทษกักกันชั้นเลว ชั้นกลาง หรือนักโทษ
ที่มีความประพฤติไม่ดีเท่านั้นที่เข้ามารับประทานอาหาร
ส่วนนักโทษชั้นดี ชั้นดีมาก หรือชั้นเยี่ยม จะมารับเฉพาะ
ข้าวสุก ส่วนกับข้าวจะปรุงรับประทานเอง หรือบางคน
ที่รับใช้ตามบ้านเจ้าพนักงานก็ไปขอแกงจากบ้าน
เจ้าพนักงานก็ได้

การที่นิคมฝึกอาชีพตะรุเตาอยู่ห่างจากแผ่นดิน
ใหญ่ และต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูนักโทษกักกันจำนวน
มาก ทำให้ทางนิคมฯ ต้องสร้าง “เรือนพัสดุ” เพื่อเก็บ
ข้าวสารและอาหารแห้งขึ้นที่หน่วยตะโละวาว และ
หน่วยตะโละอุดัง ส่วนหน่วยอื่นเมื่อต้องการข้าวสาร
และอาหารแห้งให้มาเบิกที่หน่วยตะโละวาว สำหรับ
เรือนพัสดุนั้นจะใช้เก็บอาหารที่หาได้ยากในบริเวณ
ใกล้เคียง เช่น ข้าวสาร น้ำตาลปิบ ถั่วเขียว เนื้อเค็ม

หอม กระเทียม เกลือ เป็นต้น

ในการจัดซื้ออาหารมาเก็บไว้ที่เรือนพัสดุนิคมาฯ นั้น ถ้าเป็นอาหารแห้ง เช่น หอม กระเทียม น้ำตาลปึก จะซื้อมาจากตลาดในเมืองสตูล โดยจะมีเรือของนิคมฯ ไปซื้อสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยใช้วิธีการประมูลซื้อจากแม่ค้าที่ให้ราคาต่ำ แต่ในตอนที่เกิดสงครามเอเชียบูรพา ทางนิคมฯ ต้องจัดซื้ออาหารมาเลี้ยงดูนักโทษเอง เพราะไม่มีแม่ค้ามารับประมูล ส่วนข้าวสารทางกรมราชทัณฑ์จะส่งข้าวสาร จากกรุงเทพฯ มาเก็บไว้ที่คลังพัสดุ อำเภอกันตัง ทางนิคมฯ จะนำเรือไปขนข้าวสารที่อำเภอกันตัง เดือนละประมาณ 3 เที่ยว แต่ละเที่ยวเรือบรรทุกข้าวสารได้ประมาณ 240 กระสอบ ดังนั้นในแต่ละเดือนจะมีข้าวสารให้นักโทษกักกันรับประทาน โดยเฉลี่ยคนละประมาณครึ่งกิโลกรัมต่อวัน (รับประทานวันละ 2 มื้อ) ดังนั้นนักโทษกักกัน 3,000 คน จะบริโภคข้าวสารวันละประมาณ 15 กระสอบ หรือเดือนละประมาณ 450 กระสอบ แสดงให้เห็นว่าในภาวะปกตินักโทษกักกันในนิคมฝึกอาชีพตะรุเตาจะมีข้าวสารรับประทานอย่างเพียงพอ แต่ถ้าในภาวะสงครามเรือไม่สามารถไปขนข้าวสารได้ตามปกติ ภาวะขาดแคลนจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ซึ่งจะได้กล่าวถึงภายหลังสำหรับอาหารสดอื่นๆ เช่น ปลา ทางนิคมฯ จะให้หน่วยคลองกระหมาด ทำโป๊ะถึง 6 ลูก และมีเรือโป๊ะออกไปจับปลามาส่งนิคมฯ อยู่เสมอ แต่ก็ไม่ค่อยเพียงพอกับความต้องการของนักโทษกักกันจำนวนมากได้ นอกจากนี้ทางนิคมฯ ยังจัดให้มีการเพาะปลูกพืชผัก ส่งโรงครัวเพื่อประกอบเป็นอาหารอีกด้วย

4. งานกสิกรรม

ผู้รับผิดชอบเป็นครูกสิกรรม คือ นายบุญหนุน สุวรรณานนท์ ทำหน้าที่เป็นหัวหน้า และนายจวน จันทมณี เป็นผู้ช่วย หน่วยงานนี้มีหน้าที่เพาะปลูกพืชผักผลไม้ และสัตว์เลี้ยง เพื่อใช้ประกอบอาหารสำหรับ

เลี้ยงดูนักโทษกักกัน เป็นงานที่ครอบคลุมพื้นที่กว้างขวาง ใช้นักโทษจำนวนมาก ทั้งประเภทมาอยู่ประจำที่หน่วยกสิกรรม และประเภทไม่ประจำ ซึ่งประเภทหลังนี้ ครูกสิกรรมซึ่งรับผิดชอบอยู่จะขอ นักโทษจากกองกลางและนักโทษที่ถูกลงโทษ มาช่วยเหลือเมื่อจำเป็นต้องสำหรับพืชผักที่ปลูกมีหลายชนิด เช่น ถั่ว บวบ มันเทศ แตงโม มะเขือ เผือก โดยทางกรมราชทัณฑ์ส่งเมล็ดพันธุ์มาให้ สำหรับพื้นที่ที่ปลูกจะปลูกบริเวณที่ราบสองข้างถนนประมาณ 200-300 ไร่ โดยปลูกมากที่สุดที่หน่วย กม.7 ซึ่งถือเป็นหน่วยงานหลักของการเพาะปลูกโดยจัดแบ่งออกเป็นแห่งๆ เรียกว่าสวน 1 สวน 2 และสวน 3 นอกจากนี้ยังมีการทำสวนมะพร้าว และสวนยางพารา ขนาดใหญ่อีกด้วย แต่ไม่ได้ผล เพราะขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจัง ปล่อยให้ด้วงกินยอดมะพร้าวตายไปจำนวนมาก ส่วนยางพาราก็ตายลงเพราะขาดการบำรุงรักษา เช่นกัน

การเลี้ยงเป็ดและห่าน จะเลี้ยงที่อ่าวตะโล๊ะอูดังกับที่ราบบริเวณหน่วยประมงคลองกระหมาด “อ่าวตะเพน” การเลี้ยงเป็ดและห่านไม่มีปัญหามากนัก เพราะมีอาหารจำพวกปลาเล็กๆ ซึ่งได้จากโป๊ะของนิคมฯ อย่างเหลือเฟือ

5. งานประมง

หน่วยงานนี้เป็นหน่วยงานค่อนข้างใหญ่ มีนายเอิบ จงอ่อน ครูช่างการประมง เป็นหัวหน้าหน่วย นายอบ จิตต์เรือง และนายหมัด รุมีง เป็นผู้ช่วย ทั้งสามคนนี้เป็นคนจังหวัดเพชรบุรี ประกอบอาชีพการประมงมาก่อน สำหรับงานของหน่วยงานนี้จะทำเฉพาะบางฤดู และบางเวลาเท่านั้น นักโทษที่ทำงานประมงส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่ค่อนข้างดี มีอาหารกินสมบูรณ์ ถึงแม้เป็นงานที่หนักแต่นักโทษก็พอใจที่จะมาประจำที่หน่วยนี้

(อ่านต่อฉบับหน้า)

